

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 9.

Sreda 1. februarja 1928.

Leto III.

Ne trudite se — ker se ne da nič napraviti!

Tako je odgovoril sodrug dr. Renner, krščanskim socialcem v nedeljo na nekem shodu na Dunaju.

V našem listu smo se že večkrat bavili z zaščito stanovanjskih najemnikov v Avstriji in z gradbo stanovanj na Dunaju.

Po desetih letih po svetovni vojni, ki je prinesla nehoti takozvani državni socializem v vseh vojskujočih se državah s seboj, se še vedno v posameznih državah bije boj za in proti preostankom tega vojnega socializma. En tak preostanek je zaščita najemnikov, ki je pa žal še danes, po desetih letih miru, še vedno tako potrebna kot je bila recimo leta 1917 ali 1918. Več ali manj je zaščita še danes potrebna, ker posledice vojne še niso zginile. Kakor vemo iz raznih statistik, je pomanjkanje stanovanj povsod več ali manj občutno, vendar se premalo ali celo nič ne stori, da bi se to največje socialno zlo odpravilo in ravno naša država, ki se sicer šteje med takozvane zmagovalke, ni absolutno ničesar tozadevno storila in vendar pa se na pritisk hišnih posestnikov hoče zadnje ostanke zaščite odpraviti. Hišni lastniki so po cellem svetu enaki, ki se ne brigajo, s čim in kako bodo najemniki ogromne najemnine plačevali in če ne bo pri tem tudi narodno gospodarstvo trpelo. Tudi avstrijskim hišnim posestnikom, se sline cede po hišni renti, kakršno so uživali pred vojno, ko so imeli nebesa na zemlji. Toda v Avstriji, ki ima sicer tudi svoje Gosarje, ne gre tako stvar tako kot pri nas, kjer se tako reč v 24 urah izvede, kjer nimajo najemniki skoraj nobenih zastopnikov in hišni posestniki skoraj vse, pri zakonodaji. Krščanski socialci, pod vodstvom prelata Seipila, so že pred dvemi in tremi leti poskusili zaščito reducirati, toda obakrat se je poskus že pri samem konstituiranju dotičnega odseka razbil, ker so socialisti takoj začeli z obstrukcijo ter so govorili rekordne govore, ki so debato zavlekli za cele tedne, vsled česar je večina obakrat vrgla puško v koruzo. Sedaj so si pa isti gospodje zopet zavijali rokave in trdijo, da sedaj mora iti, naj se zgodi kar hoče. G. Seipel se je namreč že ob volitvah — v aprilu — hišnim posestnikom obvezal, da bo nova skupščina prinesla »moderen« zakon o najemnikih, s katerim bodo, po dolgem času, posestniki hiš prišli zopet do čednih dohodkov. Smola je samo v tem, da imajo v novem parlamentu socialisti 3 poslance več kot v starem in če preje ni šlo, kako bo sedaj? Boj se seveda vrši v glavnem na Dunaju, ki ima okoli 50.000 hiš s 550.000 stanovanji. Hišni posestniki v svojem obupu kriče, pretijo na vse strani — tudi Seiplu grozijo, pra-

vijo, da bodo šli na Ringstrasse po vzgledu delavcev in da če ne gre drugače, da bodo pokale bombe ter da bo tekla kri! Seveda, da se juha ne je tako vroča kot se kuha in tudi teh groženj se ne jemlje pretragično. Toda vlada je končno po dolgem cinčanju le pripravljena sedaj riskirati še eno blamažo ter prinesiti pred parlament nov načrt, po katerem bi se naj na Dunaju plačevalo 2000- in v ostalih krajih Avstrije 3000kratno najemnino v papirnati kronski valuti, kar bi znašalo nekako okoli 15—20 procentov predvojne najemnine. Od tega bi hišni gospodar dobil polovico in druga polovica pa bi se porabljala za vzdrževanje poslopij. Pred tremi leti niso bili gospodje tako skromni, tedaj so napravili načrt, po katerem bi bila do leta 1928 vsaka zaščita prenehala. Sedaj pa niti ne upajo reči, da naj zaščita preneha. Razume se, da tudi te skromne zahteve ne bodo dosegli, ampak za eno gigantno borbo bo avstrijski proletarijat bogatejši, od katere se lahko mnogo naučimo tudi mi. Dr. Renner je v svojem nedeljskem govoru med drugim rekel: »Meščanski tisk in banke so Seipla proslavljale kot velikega državnika, sedaj pa že pričenjajo obupavati nad njim. Seipel nima nobenih gospodarskih idej. To naj ne velja kot obitek. On jih ne sme imeti. Meščanski blok prilaga zopet z veliko državniško idejo, z zopetno upostavitvijo rente hišnih posestnikov. Pri trajnih volitvah so gospodje že dobili kľofute in sedaj prihaja zopet. Vse kar bi se dalo hišnim posestnikom, bi bilo krivično in sicer iz sledečih vzrokov: Vojna je vse spravila ob veljavo. Vsi drugi so na slabšem kot hišni posestniki. Ti imajo prednost, da so se rešili hipotek. Seveda, reveži so mali hišni posestniki in pa rentniki, tem je treba pomagati. Ampak o splošnem zvišanju hišnih rent, ni absolutno niti govora. Zatorej pravimo: Ne trudite se, tu ni nič za napraviti. (Viharno odobravanje.) Seiplova vlada se nahaja v blagoslovljenem stanju (veselost). Že opazamo porodno bolečino, ampak vemo, da to kar ima priti na svet, bo mrtvo rojeno dete. Sicer pa izjavljamo, da bodo o zaščiti najemnikov govorili najemniki in ne oni, ki se jih ne tiče.»

Tako govore v Avstriji, kjer stoje na stališču, da ne sme priti nikoli več do tega, da bi gotovi paraziti živeli in vživali na račun najbednejših, kakor je to bilo pred vojno, ko so delavci trpeli, hišni posestniki pa so prihajali na vsakega prvega po nezasluzeno najemnino. Tisti zlati časi so vsaj za avstrijske hišne kapitaliste minuli — upajmo — za vedno. Kdaj bodo naši najemniki tako pametni?

stališče. Ta nesrečni nacionalizem se je zanesel tudi v strokovne organizacije in prišlo je tako daleč, da so se strokovne organizacije jele cepiti v nemške in češke. To je vplivalo na celokupno delavsko gibanje in končno je prišlo tako daleč, da se je do tedaj mogočen ter skupen klub socialnih demokratov vseh narodnosti v avstrijskem parlamentu tudi razbil in so si Čehi ustanovili lasten separatističen poslanski klub. Pri volitvah l. 1911 so češki sodrugi postavili lastne kandidate, pa radi tega niso dosegli večjega uspeha ko prej, ko so nastopili skupno.

Ta separatizem je trajal vse do današnjih dni. Proletariat češke in nemške narodnosti pa je plačal ceho! — Po prevratu, ko je češki nacionalizem slavil prve triumfe in ko je bilo vse, kar je količikaj čutilo nacionalno, naravnost pijano, tedaj je tudi mnogo delavcev mislilo, da se bo v novi državi cedil med in mleko, da bodo kapitalisti bolj demokratsko in človeško ravnali z delavci kot so ravnali do tedaj. Po prevratu se je sestavila vlada iz samih Čehov, v katero so vstopili tudi češki socialdemokrati. Čehoslovaški parlament je bil sprva napram delavcem zelo širokorudren in so se napravili mnogi zakoni v prilog delavstvu. To je najbrž tudi češke sodruge zapeljalo. V ostalem se je tisti ogabni nacionalni boj iz stare dunajske zbornice enostavno prenesel v novi češki parlament, kjer se je nadaljeval z vso vehemenco. Nemcem se zlasti prva leta ni dobro godilo. Zapirale so se jim šole in izganjalo se jih je iz državnih služb, da so izpraznjena mesta zasedli Čehi. Potem so prišli zopet volitve in češki

socialni demokrati so vtrpeli silne izgube na glasovih in mandatih. Buržuazija si je opomogla in potem se je začela stara igra, ki jo sicer opazujemo tudi pri nas v Jugoslaviji. Kar je buržuazija po prevratu delavstvu dala, to mu je sedaj hotela zopet vzeti. Starostno zavarovanje, bolniška blagajna itd., bi se imelo zopet poslabšati. Železničarjem se je začelo reducirati plače in druge beneficije itd. Tako nastopanje je predvsem prisililo češke socialne demokrate, da so izstopili iz vlade.

Potem so prišli agrarci z zahtevo po zvišanju carinskih tarifov, kar je pomenilo silno podraženje vseh življenskih potrebščin. Naenkrat je stopil nacionalni boj v češkem parlamentu v ozadje in začel se je socialni boj. V tem boju pa se je kar čez noč znašla buržuazija obeh narodnosti na skupni platformi in sestavila se je tudi narodno mešana vlada. Proletariat, ki sicer predstavlja najmanj 60 procentov, je bil obsojen v onemogočilo. Seveda ne razdiračev.

Končno so začeli marksisti obeh narodnosti razmišljati in tako je prišlo že lansko leto do skupne strokovne konference, kateri je sedaj sledila politična. Da je do tega tako hitro prišlo, je pripisovati tudi intenzivnemu delovanju soc. Internacionale, ki se je mnogo trudila, da pripelje sprte brate na edino pravo pot, ki jo je začrtal naš veliki mojster Karl Marks, ki je izdal geslo: Proletarci vseh dežel, združite se! Radi tega dogodka vlada v vseh deželah veselje in tudi mi se veselimo tega velikega zgodovinskega dogodka, ki ima še lahko tudi za nas velik pomen.

Nova naredba za železniško osebje.

Prometni minister, general Milosavljević, je izdal silno obsežno naredbo s 67 členi, v kateri je zapovedano takorekoč vse, kar se tiče dolžnosti uslužbencev od najvišjega do najnižjega. V naredbi ni samo to, kar se tiče točnega ter natančnega izvrševanja železniške službe vobče, ampak g. minister je obrnil svojo pozornost v veliki meri tudi higijeni in kulturi. Njegov namen je — odpraviti vse kulturne nedostatke, vsaj v kolikor se iste nanašajo na železniško osebje. Nočemo odrekati g. ministru dobre volje, vendar pa je potrebno naglasiti, da je v tej naredbi nekoliko preveč naivnosti in tudi nekoliko pretiranosti. Naredba ima silno dolg uvod in tudi dolg zaključek, ki izzvani v enem, da se sleduje v interesu tujcev največji red v vsakem oziru, da ne bi tujci, ki prihajajo k nam, zlasti iz »kulturnega« zapada, dobili vtisa, da Jugoslavija ni kulturna država, marveč da smo še barbari! Zato je točno predpisano, da morajo biti železničarji inteligentni, kako morajo pozdravljati kako naj bodo oblečeni ter adjustirani, kako morajo biti tudi njih družine oblečene, katere bi lahko potujoči tujci videli. Tu pridejo v poštev predvsem družine železničarjev, ki stanujejo v železniških zgradbah, na kolodvorih in ob progi, čuvajnicah itd.

Nekaj pretiranosti je v tem, da n. pr. železničarji ne smejo v službenem času med seboj govoriti, razen v službenih zadevah. Služba je na železnici silno različna: so momenti, ko ni časa niti za najmanjši pogovor in zopet so gotove pavze,

ko železničarji ne napravijo nobene škode, če med seboj govorijo. Če bi se naj ministrova naredba dobesele, bi mislil izvajala, tedaj bi to pomenilo, da so železničarji postali nekaki mrtvi avtomati in ne živi ljudje. Prav tako ne more železniška prometa povzdigniti vojaško salutiranje. Ako nosijo železničarji uniformo, to še ne pomeni, da so vojaki, ampak pomeni, da jih publika pozna. V civiliziranih ter kulturnih državah, kakršno bi Jugoslavijo radi videli g. prometni minister, vlada obenem tudi demokracija. Mi si visoke kulture ne moremo misliti brez demokracije. A v demokraciji državi ne velja vojaški dril. Kakor rečeno: mi se v mnogem strinjamo z g. ministrom, kakor glede čistote, higijene v vseh železniških napravah. Samo ni obljubil in zapovedal g. minister, da bodo in morajo biti vsa sredstva, ki se jih potrebuje, vedno in povsod na razpolago. Da bodo železničarji mogli izpolnjevati ministrovo naredbo glede lepih uniform, je potrebno, da uprava ta sredstva bodisi v blagu ali denarju, in to v zadostni meri. Uprava pa daje samo uredbne in predpise, ne drži pa se niti tega, v kar se sama obvezuje.

To velja zlasti za obleko, za katero bi bili imeli uslužbenci, glasom naredbe istega ministra, dobiti za 1. oktober 1927 denar, pa ga niso dobili. Ko je prišel 1. oktober in bi se imelo uslužbencem izplačati denar za obleko, tedaj se je reklo: denar dobe uslužbenci 1. januarja. A tudi za ta termin ni bila menica izrešena. Sedaj pravi uprava: Ker so uslužbenci tekom leta 1927 prejeli

Kongres češko-nemških socialistov.

V soboto 28. januarja so se prvič po 22 letih, sestali zaupniki razredno zavednega proletariata češke in nemške narodnosti v Pragi. Dunajska »Arbeiter Zeitung« je temu dogodku posvetila več člankov, v katerih naglašajo, da je to historičen moment, ki ima velik pomen ne le za proletarijat Čehoslovaške, ampak za celo Evropo. »Arbeiter Zeitung« je navedla ves historiat od nepozabnega dne 30. oktobra 1905, ko so se

zadnjič na Dunaju zbrali zastopniki vseh socialističnih strank stare Avstrije, da se posvetujejo, kako in s katerimi sredstvi se bi naj prisililo reakcionarno avstrijsko vlado, da pride v Avstriji do splošne ter enake volilne pravice.

Od tedaj ni bilo več skupnega kongresa. Nacionalizem, ki je igral po celi Avstriji veliko vlogo, je najhuje divjal ravno na Češkem, zato so imeli češki sodrugi zelo težko

po dva komada letne obleke, zato ne dobe denarne kvote za l. 1927.« Osojbe naj še po zimi obleče letno obleko, da bodo tujci videli, da smo mi najbolj kulturni ljudje. V uvodu pravi g. minister, da je bilo že mnogo naredb izdanih, ki so pa vse zapadle »prašini«, med tem ko ta ne bo zapadla. Dobro! Tudi železniško osojbe je od prevrata sem že nešteto petičij, vlog ter spomenic predložilo železniški upravi, ki pa so vse zapadle, ne morda v prašino, ampak so padle v — koš!

Mi bi zelo želeli, da bi si g. Milosavljevič ogledal tudi drugo stran medalje, da bi vprašal tujce, ki se vozijo po in skozi našo državo, kakšne plače imajo železničarji drugod. Gospod minister naj izvoli plače naših železničarjev v kulturnih državah. Pri takih plačah, kot jih imajo naši železničarji, bogine ni mogoče mnogo govoriti o kulturi. Kulturno ni samo to, da imajo železničarji in njihove družine lepo oprane in zakrpene obleke, marveč tujec iz kulturne države bo gledal tudi na to, kako ti ljudje telesno izgledajo, ali so dovolj hranjeni ali pa gleda iz njih tuberkuloza.

Končno je važno to, da se je g. minister lotil problema, mimo katerega se ne bi smelo iti, dokler ni rešen. To je tisti mrčes, ki ga on omenja in ki ga kulturni človek ne trpi. Potem ga brisanje nosu brez

robca, pravi g. minister, da je najslabše spričevalo za kulturne ljudi in da je ta običaj samo še v Tibetu in v Jugoslaviji. G. minister pravi, da je tako brisanje nosu opazati pri nižjem železniškem osojbu. Gospod naj bo zagotovljen, da se to praktično pogostoma opaža ne samo pri nižjih, ampak da tozadevno dajejo tudi visoko inteligentne osebe, ki pripadajo najodličnejšim stanovom, slab zgled. Tozadevno bi bila dolžna vlada in za to v poštev prihajajoče oblasti, a pred vsem šole in kulturna društva, navajati vse ljudstvo na čistočo ter higijeno in ne samo železničarje. Kultura se ne more začeti ter nehati pri železničarjih, ampak mora obsegati ves narod. Marsikaj bi bilo še k tej naredbi pripomniti, toda predaleč bi nas zavedlo.

G. minister se je dolgo trudil s sestavljanjem teh predpisov in vendar so isti nepopolni in tudi neizvedljivi, dokler ne bodo podani vsi pogoji zato.

V ostalem pa slovenskim železničarjem ni bilo tega potreba!

Železničar.

Poskusite

„PEBECO“
ZOBNO PASTO
in prepričali se boste o do-
broti in uspehu paste.

M. Čobal:

Je-li sedanje gibanje delavstva razredno?

K temu vprašanju ali je sedanje strokovno in politično gibanje delavstva razredno ali ne, postavlja članek pod naslovom misli h kongresu SSJ nekdo s podpisom Zjedinjaš. V članku samemu se vsaj med vrsticami čita, da naj se na kongresu razjasni o pisavi »Delavca«, naj se razčisti ali je SSJ še razredno bojovna organizacija in da bi tudi nič ne škodovalo, da se pogovori o Delavski zbornici, da je treba tudi o tem diskutirati. Konečno pa pravi, da se je na teh vprašanjih razbilo skupno delovanje v delavskem pokretu. Prav zadnji odstavek pa prizna, da je nadaljno zavlačevanje radi osebnih antipatij skupnega dela nemogoče. Zdi se mi potrebno, da se izvrši javna diskuzija, kaj je razredni boj. Mnogo našega delavstva med, njimi tudi podpisani zjedinjaš ne poznajo vsaj po mojem mnenju na pravilno razrednega bojevanja. Med delavstvom imamo dvoje naziranje. Levica pojmuje razredni boj, da je treba danes takoj z radikalno operacijo provesti organizem človeške družbe v socialistič-

nega, ker je za delavstvo škodljiv. Nadalje, da so vse socialne pridobitve povišanje mezd, skrajšanje delovnega časa, zboljšanje socialnih naprav v obratih, v zavarovanju, najsi kakoršnjekoli, bolniško, nezgodno ali starostno, ali pa tudi druge ustanove, Delavska zbornica, obratni zaupniki. Da je vse to mrvica in da to škoduje na razredni borbi delavstva samega.

Socialisti pojmujejo to vprašanje zopet drugače, ki poznamo, da je sedanja človeška družba nezdrava, da je treba to ozdraviti, da pa je nemogoče to z enim mahom ali s pretiranim radikalizmom, da je zdravljenje mogoče le polagoma, ker bi radikalizem znal uničiti vsak boj, da se je treba upirati na izkušnje, da je vsa socialna politika v prid delavstva, če se jo pravilno izrablja in jaz trdim celo, da je vsako delo za socialno politiko, najsi bo to skrajšanje delovnega časa, zboljšanje socialne zakonodaje, ki si jo delavstvo bribori, razredni boj. To naj dokazujejo sledeče moje vrstice.

V človeški družbi imamo pravilno samo dva razreda. Podjetniškega, oz. buzuazijo in delavskega, proletariata. Prvi ima vse v svojih rokah, proizvodna sredstva, stroje, tovarne, kapital, vse kar je treba za proizvodnjo. Delavec pa samo svojo delovno moč in nič drugega. Poslodavec izrablja delavca s tem, da mu za njegovo delo ne da toliko, kolikor je vredna njegova produkcija. Daje mu samo plačilo, en del vrednosti producirane blaga. On skuša, da mu podaljša delovni čas, da mu zniža plačo, da zmanjša svoje dajatve za socialne zavode, da oslabi vse ustanove, kjer išče delavec svoje zaščite.

To vse poslodavec vrši samo radi tega, da je dobiček večji in je po mojem mnenju to razredni kapitalistični boj za burzuazijo, oziroma za one, ki jim donaja dobiček tovarna ali zemlja in obrestuje svoj kapital. Delavstvo pa, ki se bori za socialno zakonodajo, povišanje plač, skrajšanje delovnega časa, četudi previdno in polagoma in če si izbojuje od časa do časa tudi malenkosti, je to razredni boj, ki prinaša delavstvu pozitivne poboljške v ekonomskem pogledu.

Vsa sredstva, ki se jih poslužuje proletariata, bodisi po svojih institucijah, strokovni ali politični organizaciji ali po svojih zaupnikih in delavski zbornici, če prinašajo uspehe, je to pridobitev za razred in po mojem mnenju vsej del razrednega boja. Prav gotovo pa je, da je od delavskega gibanja, strokovnega in političnega, odvisno ne samo povišanje

mezd in skrajšanje delovnega časa ter večja odškodnina za producirano delo, temveč tudi kako se proizvaja socialna politika, kako se provajajo socialni zakoni in socialne naprave.

Ako bi delavstvo enkrat prav razumelo razredni boj, ne bi bilo razlike med desnico in levico, bi bilo skupno delo mogoče in edina pravilna pot za delavstvo do boljše bodočnosti.

Pred vojno je bila ena sama linija za strokovne in politične organizacije. V tej organizaciji je bilo za obe smeri dovolj prostora. Od početka po heinfelskem kongresu je bilo teh dveh smeri delo uspešno, zakaj bi to ne bilo danes mogoče. Tudi jaz pravim, kakor zedinaš, odstraniti je treba osebne antipatije. Če dalje se s tem odlaža, temveč škoda za delavstvo. V rudniških revirjih je dokazano, da je naziranje čim gorje tem bolje, ki ga širi ekstremna levica, zgrešeno. O revoluciji in take vrste frazah je bilo v teh revirjih toliko govora, ja tudi dejanja so bila, strašne žrtve, zaporji so se polnili ali je radi tega delavstvo kaj pridobilo ali morda postalo bolj agilno, bolj energično, ja nasprotno, bojazen je nastala; niti v prostem času si ne upa ničesar podvzeti, kar ne bi bilo vseh poslodavcu. Ja, niti v gostilno si ne upa, če je ista po obratovodjih, paznikih ali po komu drugemu obsovržena.

Spametujte se in pričnite skupno delo, pa bo za obe struji pridobitev in delavstvo vam bo hvaležno.

„Vse ostane pri starem!“

Veselite se klerikalni železničarji — lanske redukcije vam ostanejo — izjavlja g. Žebot!

Na občnem zboru klerikalne politične organizacije za mesto Maribor je glasom poročila v »Slovincu« od nedelje, zagotovil g. Žebot železničarje, da se jim draginjske doklade ne bodo odtrgale, ampak da **ostane vse pri starem**. Tako torej —! Lansko leto ob tem času, se je tudi razpravljalo proračun za tekoče leto. Na vladi so bili, do 1. februarja, radikali in radičevci. Proračun je bil v odseku sprejet in ko se je začela proračunska razprava v plenumu, tedaj so prišli klerikalci na vlado. Med tem, ko so oni proračun v odseku, dokler so bili v opoziciji, pobijali — samo s frazami — so potem, ko so prišli na vlado z obema rokama glasovali za isti in tak proračun, kakor ga je preje radikalno-radičevska večina pripravila. Proračun je bil restringiran ne oziraje se na stvarne potrebe. Uprava državnih železnic je zastoj vlado svarila, češ: da ne bo mogla izhajati. Skup-

ščina se ni na to ozirala. Kar so napravili radičevci z radikali, to so sankcionirali pozneje klerikalci.

Proračun je bil sprejet in ker je manjkalo okroglo 150 milijonov Din za delavsko osojbe, so potem sledile redukcije osojbe, dela in plač. Najbolj so bili prizadeti železniški delavci v ljubljanski direkciji, katerim so se borne plače reducirale do 30 odstotkov. Klerikalci so se delali najpreje neumne bečce ter naravnost tajili redukcije. Ko pa niso mogli več tajiti, so pa enostavno obrnili ter rekli oziroma pisali, da so redukcije bile potrebne, če hočemo priti do »zdravega državnega gospodarstva«. Ko se jim je pozneje na raznih shodih in sestankih dokazovalo, kako zaslužijo delavci, ki imajo družine, po 300—400 in komaj do 500 Din mesečno, so jeli klerosi z glavami skimavati in so zagotavljali ubogo železničarsko paro, da bodo, pri pri-

ANGELO CERKVENIK:

Očiščenje,

5

križeva pot mnogih, ki so verjeli v lepoto in ljubezen, tragedija v šestih scenah.

Žena: Kako ga misliš prisiliti?

Mož: Videla boš. Kmalu bo tukaj. (Napiše vizitko in odide. Kmalu se vrne.)

Žena: In vendar bi bila danes raje ostala doma.

Mož (za spoznanje nevoljno): Bežali so pred teboj. Videla si! Dobro veš, kako sem obljubil: ponosen bom na svojo ženo, ker je boljša, plemenitejša, čistejša nego vsa ta unazana družba. Ker sem ponosen na te, sem sklenil nasilno vdreti v to družbo! Vdreti in pokazati jim, da jih imam v pesti, vse po vrsti. (Ježno.) Hribovci, meni pravijo, da sem hribovec, pa mi pošljejo takšne povabilo, pa me takole vabijo na ples! O, zabolelo me je... da, Valja, ne, ne... ne zaradi mene samega, zaradi tebe... Zabolelo me je, da sem kriknul, zarjul. Dobro, vrgli so mi rokavico, jaz jo sprejemem. (Z nasladi.) In se bom bil! Ha, kako se bom bil! In jih bo ukrotil...

Žena: Tako mirno smo živeli vse leto...

Mož (mračno): Mirno... Vem! A zaničevali so nas, pljuvali so na nas! Ne boste več dolgo! (Molk.) Ali veš, da bo prišla danes semkaj tudi Helena?

Žena (veselo): Helena? Tudi Helena?

Mož: Da, tudi Helena.

Žena: Ali si jo povabil? Zakaj si jo klical?

Mož: Vse boš še danes zvedela.

(Nekdo trka.)

Žena: Nekdo trka.

Mož (veselo): Aha, to je on, Valja! Je že prišel. (Stopi k vratom in jih odpre. Policijski ravnatelj vstopi.) Klanjam se, gospod ravnatelj!

Ravnatelj: Kaj hočete od mene?

Mož: Izvolite sesti, gospod ravnatelj! Rad bi govoril z vami. Dovolite, da vam predstavim svojo ženo. To je moja žena in gospod tukaj je predsednik društva pravnikov, policijski ravnatelj, moj gospod šef, imetnik viteškega reda...

Ravnatelj (ježno): Končajte! Nimam časa na razpolago, da bi ga po nepotrebnem tratil.

Mož: Sedite, gospod ravnatelj! Povedati vam moram važne stvari. (Policijski ravnatelj sede.) Tako, vidite. Zdaj se bomo porazgovorili. Najprej vam moram povedati, da sem se vaši gospej ženi, ko ste mi jo predstavili, priklonil in se naproti njej kavalirsko obnašal, dasi se, glede na lepoto, ne more meriti z mojo Valjo...

Ravnatelj: Gospod!

Mož: Zakaj se razburjate? Glejte, jaz sem popolnoma miren! To sem le mimogrede povedal, ker sem pričakoval, da se boste naproti moji ženi obnašali, če že ne kavalirsko, pa vsaj dostojno in spodobno!

Ravnatelj (se dvigne): Gospod doktor, res je: zdaj niste v službi, a kljub temu sem in ostanem vaš šef.

Mož: Že mogoče, že mogoče, a lahko se pripeti. da jutri več ne boste moj šef. Žal mi je, da ste tako malenkostni. Toda govorimo raje o predmetu, zaradi katerega sem prosil, da pridete sem. Danes ste me povabili na tale ples in menda niste pričakovali, da bom res prišel, zakaj na povabilu ste pripisali, da se

morem oddolžiti povabilu tudi s kakšnim primernim prispevkom, če bom spoznal, da mi okoliščine ne bodo dopuščale, osebno udeležiti se plesa. Zakaj ste to napisali? Kakšne so te okoliščine? Mar mi je umrla mati, mar oče? (Porogljivo.) Oče? Kdo mi je oče? Sam Bog vé! (Se smeje.) Lahko bi mi bili, recimo, tudi Vi!

Ravnatelj: Tega imam že dovolj!

Mož: Že mogoče, že mogoče, a jaz nimam še dovolj. Povejte mi, prosim, zakaj ste kot dostojen človek storili to nedostojnost?!

Ravnatelj: Gospod doktor, smešni ste. Saj morate vendar vedeti, na kakšne okoliščine sem mislil.

Mož: Prisegam vam: tako sem neumen, da ne vem. (Nekdo trka.) Oprostite, samo pogledal bom, kdo trka. (Odpre vrata.) Ti si, Helena. Potrpi, prosim te, nekoliko trenutkov. Pogledaj si malo ples. Zdaj imam baš gosta...

Priateljica (ni je videti): Je že dobro.

Žena: Jaz grem k njej.

Mož: Ne, Valja, ostani tukaj. (Zapre vrata.) Gospod ravnatelj, Heleno sem povabil, da mi bo lahko za pričo.

Ravnatelj (se prestraši): Kakšno pričó?

Mož: Ali ste že pozabili? Saj ste bili ta teden že enkrat pri njej, v javni hiši...

Ravnatelj: Kdo vam je dal pravico, zalezovati me?

Mož: Kdo mi je dal pravico, da smem dihati? (Se smeje.)

Ravnatelj (se dvigne): Še vedno ne vem, kaj hočete od mene.

(Dalje prihodnjič.)

hodnjem proračunu gledali, da se to popravi. Kakor pa se vidi, ne mislijo klerikalci več na lansko krivico, ampak mislijo preje na nove krivice. Kakor so nas na merodajnem mestu informirali, je tudi letos železniška uprava zahtevala zadostne kredite, toda vladna večina je železniški proračun reducirala za celo milijardo dinarjev!

Dnevne novice.

Pred sklepom demokratskega kluba. Demokratski klub bi bil moral že v pondeljek definitivno sklepati o predlogu kmečko demokratske koalicije in v slučaju, da bi bil predlog za sodelovanje s koalicijo sprejet, zapечатiti usodo Vukovičeve vlade. Kakor je pa bilo pričakovati, se je seja pretvorila v debato parlamentarnega štila, to se pravi, da je ni ne konca ne kraja, da se znova vse »izpitiva« in pojasnjuje in če bog da in izčrpanost govornikov, si bomo sredi tega tedna približno na jasnem, ali bo zmagala poslednja ustanova in demokratska zavest naših meščanskih strank ali pa bomo še naprej životariji ob senci nekega parlamenta, ki je le kulisa, za katero se skriva resnična diktatura. Davidović je odločno za sporazum z Radičem in Pribevičem, Marinković, kajpak, je pa za sedanje vladno koalicijo, ki je po njegovem mnenju najboljša in najbolj demokratična rešitev. In vlada sama podpira Marinkovičovo tezo s tem, da žuga z razpustitvijo parlamenta, če jo večina zapusti, to se pravi, če obvelja Davidovičovo mnenje. Tako dokazuje ta vlada na najdokaznejši način, da je res demokratična, da je vedno pripravljena, se ravnati po volji večine, da je res pristna emancipacija parlamenta. Kakšen bo sklep kluba, do trenutka ko to pišemo ni mogoče predvideti, eno je pa gotovo, in sicer to, da se bo morala demokratska stranka vendar enkrat ločiti od vlade, ako ne bo hotela sebe diskvalificirati in likvidirati. Vladna kriza bo trajala dalje, ker je to že kriza režima in države in samo energičen korak na levo bi mogel še preprečiti popolen polom parlamenta, demokracije in še marsikaj drugega, kajti gospodarska kriza je vedno hujša.

Skupni kongres socialistov v Čehoslovski, ki se je vršil te dni v Pragi, je prvi skupni kongres delavstva v Čehoslovski iz leta 1905, ko je butnila v tamošnjem gibanju kriza zaradi centralističnih ali ne-centralističnih strokovnih organizacij. Kongres leta 1905 se je vršil na Dunaju in na njem so bile zastopane vse narodnosti pokojne Avstro-Ogrske. Odtlej so se odigrali na tem ozemlju mnogi prevažni, zgodovinski dogodki. Prevažni zlasti za delavske stranke, ki niso bile vedno na višku svoje naloge. Grešili so tudi češki socialisti, ki so vezali češče svojo usodo z meščanskim režimom in z meščanskimi vladami, grešili so nemški socialisti v Čehoslovski, ki so češče v poprevratnih letih premočno povdarjali nemški nacionalni moment. Ali vse to ni moglo izbrisati razrednih nasprotij in razredne borbe in socialisti obeh narodnosti v Čehoslovski so morali znova spoznati, da je rešitev le v razredni borbi, v enotnosti proletariata, kajti buržuazija v Čehoslovski in češka in nemška je izrabila pomoč delavskih strank le v svojo korist, da konsolidira svojo oblast. Sedaj pa izkorišča in tlači delavstvo kot prej. Potrebno je bilo, da so se delavske

Ker pa se še kljub temu pojavlja deficit, je vladna večina na tem, da še nekaj odščitne državnim nameščencem. Klerikalci so tedaj na obljube, ki so jih delali zlasti ob času volitev, pozabili — saj imajo mandate, plačilo pa bodo ti itak dobili na onem svetu. Zato pa ostane vse pri starem!

stranke spet združile, da branijo pravice delavstva.

Trockijev sin je sledil očetu v prognanstvo prostovoljno, ker so ga radi simpatiziranja z idejami svojega očeta, izključili z univerze.

Duhovniki ne smejo izvrševati javnih funkcij. Ampak ne pri nas, temveč baje na Ogrskem. Papež je naročil novoimenovanemu ogrskemu nadškofu Seredy-ju, da naj določi »Codex Canonicus«, po katerem duhovniki ne smejo izvrševati nobenih javnih funkcij in ne smejo kandidirati za poslance, pripomore končno do veljave. Treba bi bilo, da bi papež tudi jugoslovanski katoliški duhovščini osvežil spomin na tisti »Codex Canonicus«, po katerem ne bi smel niti dr. Jerovšek sedeti v mestnem svetu mariborskem, niti Hrastelj s svojimi kolegi v oblastni skupščini, niti Korošec, Smodej, Hohnjec in drugi v državnem zboru. Koliko manj zamere, intrig in greha bi bilo potem na svetu.

V ogrskem parlamentu je socialdemokrat Esstergalyos, kritiziral proračun finančnega ministra češ, da je enostransko političen in revne sloje brezsrčno izžema. Finančni minister se je hotel opravičevati, in je obrnjen proti levičarjem zaklical: »Kdo pa je kriv, da je tak proračun. Kdo pa je izzival revolucijo?!« Esstergalyos mu pa promptno odgovori: »Kdo pa je izzval vojno?!«

Na Norveškem se je sestavila manjšinska socialistična vlada. Socialisti so se odločili za ta korak šele, ko so dobili zagotovilo demokratov, da bodo podpirali njihovo vlado.

Med avstrijsko duhovščino se vedno bolj širi nerazpoloženje napram vladi prelata Seipla češ, da njegovo vladanje cerkvi veliko več škoduje kot koristi, prebivalstvo postaja nezaupno in mlačno in izstopi iz cerkve se množi v desettisoče. Jezuitski pater Bichlmayr je na nekem duhovniškem zborovanju v Linzu javno nastopil proti dr. Seiplu, in zbrani duhovniki so mu ploskali. Govora je bilo tudi o tem, da namerava papež »Codex Canonicus« (kanonični zakonik) privesti tudi v Avstriji do veljave.

Klerikalne sitnosti v Mehiki. Londonski listi vedo poročati iz Mehike, da je bilo tam približno 300 nun aretiranih, ker so razširjale hujskajočo literaturo. Ravnatelj, 17 profesorjev in 8 študentov neke katoliške šole, je bilo aretiranih od policije, ki nadzoruje, v koliko se verski zakoni izpolnjujejo. V semenišču De Regina je bilo aretiranih iz vzrokov hujskanja zoper vlado 110 bogoslovcev, ki pa so bili zopet izpuščeni, kakor tudi 20 učiteljic iz neke katoliške šole.

Akcijski odbor za Župančičevo slavo se zahvaljuje vsem gostom ter domačim oblastvom, korporacijam, društvom in posameznikom za izkazano naklonjenost in pozornost. Ko bo vsa akcija končana, bo pozval one, ki so podpisali oklice za slovenske občine, na sestanek, kjer jim bo predložil obračun in prosil razrešitve od obveznosti.

med najlepše knjige, kar jih je izšlo v poslednjih letih na slovenskem knjižnem trgu. Zbornik obsega 11 člankov, ki z raznih strani osvetljujejo pesnikovo življenje in delovanje. V uvodnem članku podaja zbornikov urednik splošno sliko Župančičevega pesniškega značaja in razvoja. Jedrnato, lahko umljivo, a vzlic temu do dna segajoče je označena pesnikova umetniška osebnost. Posebno zanimiva so pisma Ketteja, Cankarja in Murna Župančiča. Pisma so krepko in od konca do kraja interesantno

čtivo. Za pismi se vrsti več razprav o Župančiču kot umetniku, mislec. Napisali so jih B. Borko, Ivan Rozman, Jos Vidmar, Miran Jarc, Ivan Lah, Janko Glaser. A. Debeljak razpravlja o Župančiču kot prevajalcu. Fr. Albrecht pa podaja pesnikove življenjepisne podatke, ki jih bodo rabili tudi prireditelji Župančičevih proslav na deželi. Jako važen del knjige so bibliografski podatki o Župančičevem literarnem delu iz veččega peresa našega bibliografa dr. J. Šlebingerja. Tu je prvič do malega zbrano vse, kar je pesnik objavil od l. 1894 pa do najnovejšega časa. S to bibliografijo smo dobili zanesljiv vpogled v Župančičevo literarno delavnico. Ilustracije podajajo pesnika v različnih dobah, njegove stariše, njegovo soprogo, družino, pesnikov rojstni kraj Vinico. Lepo, vsebinsko bogato knjigo, po kateri bodo radi posegli vsi, ki se želijo poglobiti v Župančičevo poezijo, prav toplo priporočamo.

Franca Maslja - Podlimbarskega zbranih spisov II. zvezek. Uredil dr. Janko Šlebinger. V Ljubljani 1928. Strani 368. Izdala in založila Tiskovna zadruga. Cena broš. Din 70.—, v platno vezana Din 84.—, polfranc. Din 90.—. Zbirka naših klasikov se je pomnožila za nov zvezek. Tiskovna zadruga je izdala II. zvezek zbranih spisov Maslja-Podlimbarskega, ki obsega »Potresno povest«, »Moravske slike«, »Vojvodo Pero in perica« in razne »Črtice«. S tem je Maselj doživel skrbno izdane svojih del iz leta 1903—1907, ko je kot zaveden Slovenec delal

tlako po raznih tujih vojašnicah in občeval s svojo ljubljeno slovensko domovino potom povesti, črtic in spominov. Če kdo, zasluži Maselj-Podlimbarski izdajo svojih zbranih del. Maselj je prvič realističen klasik polpreteklega dobe, drugič pa narodnostno kristalno čist značaj, kot ga ne najdeš izlepa. Zato je prav, če ima sedaj naše občinstvo priliko, da čita in uživa zbrana dela enega naših najboljših mož. »Potresna povest« je zgrajena na osnovni bazi ljubljanskega potresa, ki preveča cel spis kot dominantna. »Moravske slike« in »Vojvoda Pero« dirata vojaško ozadje Maslja-oficirja in sta vseskozi obdelana z resno osebnostno noto možatega opazovalca, slovanskega rodoljuba, ki zna vsepovsod izluščiti nacionalno jedro. »Črtice« so dragocen drobšč k mozaik-sliki realista Podlimbarskega. Masljev slog je opiljen, ima sicer Cankarjeve muzikalnosti in Levstikove plastike, vendar ga lahko stavimo ob stran Kersnika in Detela. V časih, ko iščemo kaj radi senzacionalnega čtiva, se naravnost oddahnemo, ko preberemo tako slovensko pošteno knjigo, kot so Masljevi spisi. Tu najdemo vso tisto solidnost in nepreplačljivo srednjo literaturno pot, ki ne hlata po enodnevem učinku in je prav zato več vredna kot deset modernih knjig. — Urejevalec dr. Šlebinger je napisal jednat uvod, ki vsebuje vse kar je bistvenega za poznanje pisatelja. — Poleg Jurčiča in Tavčarja bo Maselj-Podlimbarski v zbirki »Slovenski pisatelji« zavzemal častno mesto.

Za zaščito najemnikov.

Ob priliki ekspezeja ministra za soc. politiko o stanovanjskem vprašanju, o katerem smo v našem listu že pisali, je sodr. Petejan izjavil naslednje:

Štatistika, ki nam jo je podal g. minister za soc. politiko in štatistika, ki jo imam sam, nam jasno kaže, da je pomanjkanje stanovanj danes tako veliko, da je absolutno nemogoče, da bi se v 6 mesecih, lahko rečem, tudi v 2 letih, storilo toliko, da bi bilo dovolj stanovanj in da bi bila vsaka deložacija izključena. Poleg števil, ki so navedene v poročilu odseka, Vam hočem navesti nekoliko podatkov iz kraja, ki ga imam čast zastopati, t. j. iz mesta Maribora, da boste videli jasno sliko, kakšne so razmere v našem kraju. Mislim, da je približno ista slika tudi v drugih krajih, osobito v industrijskih.

Gospodje, v Mariboru samem in bližnji okolici je po štatistiki, ki jo je sestavilo Društvo stanovanjskih najemnikov na licu mesta na podlagi prijav onih, ki nimajo stanovanj, približno 600 takih, ki zahtevajo stanovanja. V daljni okolici, ki pa morajo delati v mestu, a v mestu ne morejo dobiti stanovanja, jih je pa nad 400.

Med stanovanji, ki so danes zasedena, je 207 stanovanj takih, da bi niti v enem ne smel stanovati človek, to so stanovanja za svinje in ne za uradnike in delavce, ki se morajo truditi in si z delom svojih rok služijo svoj borni kosček kruha.

Še strašnejša je pa slika, ki nam jo kažejo naslednje številke, ki jih je istotako zbral Društvo stanovanjskih najemnikov. Te številke nam kažejo sledečo grozno sliko. V 9 primerih stanuje 6 oseb v 1 sobi. V 3 primerih 6 oseb v 1 kuhinji. V 80 primerih po 6 oseb v sobi in kuhinji. V 7 primerih 7 oseb v sobi in kuhinji. V 57 primerih 8 oseb v 1 sobi, v 1 primeru 8 oseb v kuhinji. V 26 primerih 8 oseb v 1 sobi in kuhinji. V 2 primerih imate 10 oseb v 1 sobi in kuhinji, v 5 primerih 11 oseb v sobi in kuhinji, v 1 primeru 12 oseb v sobi in kuhinji.

Gospodje, ako te številke premislite, potem morate videti, kako strašne socialne in higienske razmere se nam pokažejo vsled stavne krize v Mariboru. Te številke, ki sem vam jih tukaj navedel, jasno dokazujejo, da optimizem ministra za soc. politiko, g. dr. Gosarja, absolutno ne drži.

Gospodje, danes sem čul tukaj in tudi čital v časopisu, da v Beogradu ni stanovanjske krize. Hišni posestniki beograjski so rekli, da je v Beogradu danes približno 2000, ako ne več praznih stanovanj. To jim verjamem, ker se o tem lahko vsak sam prepriča, kdor hodi po beograjskih ulicah in vidi, koliko je stanovanjskih ponudb. Toda vprašati se moramo, zakaj je to. Vprašati se moramo tudi, zakaj je v Beogradu preko 2000 stanovanj praznih. Na to vprašanje si moramo odgovoriti, da razlogi za to ne tiče v tem, ker je preveč stanovanj, ampak razlog je v tem, da so stanovanja predraga. Stanarina 2000, 2500, 3000 in še več dinarjev mesečno, je vsekako previsoka, in jo more zmagati le kak bogataš ali vojni dobičkar. Kako pa more delavec ali državni uradnik nižje in srednje kategorije plačati za stanovanje $\frac{2}{3}$ ali celo svojo plačo. Od česa naj potem živi? To je dokaz, da ono, kar hišni posestniki trdijo, absolutno ne odgovarja resnici.

Je pa še nekaj drugega, kar je omenil že moj predgovornik gospod Kostić in kar lahko vsak sam vidi in kar popolnoma potrjuje moja izvajanja. Ako gremo v Zemun vidimo na kilometre vagonov, v katerih stanujejo železničarji s svojimi družinami, ker drugje ne morejo dobiti stanovanja, oziroma, ker ga s svojimi pičlimi dohodki ne morejo plačati.

Vse to jasno dokazuje, da je stanovanjsko vprašanje v akutnem stadiju in da se z zakonskim načrtom, ki ga nam je danes vlada predložila, absolutno ne more rešiti. Ta zakonski projekt daje popolne koncesije hišnim posestnikom, ne daje pa niti najmanjših koncesij stanovanjskim najemnikom navzlic njihovim zahtevam in protestom. Jaz se moram čuditi beograjskim hišnim posestnikom — nočem braniti gospoda ministra za soc. politiko, ker se bo znal on že sam braniti — toda zdi se mi smešno, da ti hišni posestniki v svojih resolucijah očitajo gosp. ministru nekaj boljševeze, ki ga uvaža v Beogradu in da gospod minister dr. Gosar hoče uvesti v našo državo sploh boljševiske metode. Odkrito moram reči, da je moje mnenje baš nasprotno, in da hišni posestniki v Beogradu še niso imeli nikdar tako dobrega ministra za soc. politiko, kakor je g. dr. Gosar, ki jim je tako odkrito in jasno šel na roko in ugodil vsem njihovim zahtevam. Kajti to, kar vsebuje pred-

Kultura.

Jubilejni zbornik za petdesetletnico Otona Župančiča. Uredil Fran Albrecht, Ljubljana 1928. Izdaja Ljubljanskega Zvona. Založila Tiskovna zadruga. 121 str. in 8 slik v bakrotisku. Cena broširani knjigi Din 42, v platno vezani Din 56, poštnina 3 Din. Za Župančičev jubilej je izdala Tiskovna zadruga knjigo, ki bo razveselila vse njegove številne čestilce in ki se lahko že po vnani opremi, po krasnih umetniških prilogah uvrsti

loženi zakonski načrt, je popolna ugodnost hišnim posestnikom z edino omejitvijo, da jim popolne svo- boščine ne dopušča do 1. maja 1928. Toda že tekom teh 6 mesecev jim daje možnost odpovedovanja stano- vanj in povišanja stanarine za 1/4, če bi dotičnik v roku 3 mesecev ne do- bil drugega stanovanja. Toda vpra- šam Vas, kako hoče kdo dobiti stano- vanje v tem času, ako ne bo praz- nih stanovanj, takih stanovanj nam- reč, ki bi ga dotični tudi mogel pla- čati. To je jako lepo povedano, toda s to odredbo ne bo mogoče dobiti niti enega novega stanovanja.

Vemo, da vsi prepri, o katerih je govoril g. minister za soc. politiko in o katerih piše časopisje, obstoje naj- več med hišnimi posestniki in najem- niki, ki imajo mnogo otrok. Vsak hiš- ni posestnik bo gledal, da dobi stran- ko brez otrok, stranka z mnogimi otroci naj pa gre na ulico in naj sama gleda, kam bo spravila svoje otroke.

Je pa še nekaj drugega, kar jasno kaže tendenco, ki sem jo omenil. Go- spod minister za soc. politiko sicer pravi, da ne bo tako hudo. Toda § 3. pravi, da se stanovanja, ki so bila omejena po stanovanjskem zakonu od 15. maja 1925 oz. od 23. oktobra 1926, morejo v času od 1. novembra 1927 pa do 1. maja 1928 vsak čas odpove- dati in svobodno izdati najemnikom, ki že stanujejo v takih stanovanjih. Logično je, da najemnik, če bo odpove- dano 20 ali 30% stanovanj, ne bo mogel dobiti stanovanja druge in bo moral plačati za 1/4 povišano stana- rino. (Minister za soc. politiko dr. Gosar: Gospod Petejan, saj ni treba da se preseli, samo da dobi stanova- nje.) Zakon pravi jasno, da se stana- rina more povišati za 1/4. Gotovo se ne more seliti, ako se nima kam, ker mora logično plačati povišano sta- narino.

Druga stvar vse naše razprave je s stališča vlade v tem, da gospodje verujejo, da hišni posestniki po osvo- bojenju ne bodo izrabljali obstoječih razmer in da ne bodo pretirano po- viševali stanarin. To je za me zelo važno, ker se mi zdi težko, dobiti hišne posestnike, ki bodo imeli toli- ko socialnega čustva in vesti, da ne bodo poviševali stanarin po svoji mili volji. Tisti, ki veruje na vest hišnih posestnikov, se po mojem mnenju vara.

Kadarkoli se je debatiral in spre- jel kak stanovanjski zakon in so se čitale resolucije s kongresov hišnih posestnikov, ki so na zunaj pritiskali na svoje člane, da naj ne izrabijo vseh pozicij, ki jim jih zakon dovo- ljuje, smo vselej videli, da se teh skle- pov ni držal niti najmanjši procent posestnikov, ampak da so vsi izrabili možnost, da povišajo stanarino do one stopnje, ki je bila sploh mogoča in celo preko stopnje, določene v za- konu. V dokaz tega naj služi to, da so že sedaj, ko sedanji zakon še ni stopil iz veljave in ki je dal hišnim po- sestnikom nekoliko možnosti od- vedati stanovanje in povišati stana- rino, ti posestniki odpovedali nešte- to stanovanj. Če pa že stanovanje niso mogli odpovedati, so pa najem- niku rekli: Ako do 1. novembra no-

češ pristati na povišano stanarino, ti je od 1. novembra stanovanje odpove- dano. In najemnik je bil prisiljen pristati na povišanje stanarine, ker stanovanja drugod ni mogel dobiti.

(Dalje prihodnjič.)

Maribor.

Mariborsko gledališče.

Repertoar:

Torek, 31. januarja ob 20. uri: »Ples v maskah.« Ab. A. Kuponi.

Sreda, 1. januarja ob 20. uri: »Polkovnik Jelič.« Ab. C. Kuponi.

Četrtek, 2. januarja ob 15. uri: »Ro- kovnjači.« Znižane cene. — Ob 20. uri: »Grofica Marica.« Prvič.

Popravek. V predzadnji številki našega lista smo objavili notico gle- dajoč odpovedi ter navijanja stanovan- skih najemnin v Mariboru. Poročali smo, da je n. pr. g. Nekrep hišni po- sestnik v Smetanovi ulici odpovedal stanovanja svojim številnim najemni- kom ter jim obljubil obenem poviša- nje najemnin. Do tu bi bila stvar ne- kako v redu. Potem pa se nam je vrni- la neljuba pomota. Dodali smo, da je g. Nekrep neki stranki, ki je do sedaj že plačevala, za stanovanje se- stoječe iz dveh sob ter kabineta, 800 dinarjev, sedaj gospod Nekrep povi- šal omenjeno najemnino na 1000 Din. To smo resnici na ljubo dolžni po- praviti in tudi dragevolje storimo. Imamo namreč v evidenci več gospo- dov navijalcev, pa smo pomotoma za- menjali g. Nekrepa z g. Šusteršičem, trgovcem na Glavnem trgu.

I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za Slovenijo, centrala Ma- ribor. Kolesarji! Dne 12. februarja dopoldne ob pol 9. uri imamo izvan- redno člansko zborovanje. K polno- številni udeležbi vabi odbor.

Celje.

Zadružni teden. Vse sodruge in konzumente opozarjamo na zadružni teden, ki se je pričel v ponedeljek, dne 30. tm. Ta prireditve je za konzume- mente velikega pomena, zato naj se vsak udeležuje shodov, sestankov in zadružnih večerov, ki se bodo tekom tega in prihodnjega tedna vršili in ki se jih bo posebej naznanilo potom lepakov. Posebno proletarske žene naj posejajo sestanke, na katerih bo- do spoznale veliki pomen zadružni- štva za delavske konzumente.

Zaključni plesni venček »Svobo- dine« plesne šole se bo vršil v soboto 11. februarja v Celjskem domu, na kar opozarjamo vse sodruge in pri- jateljce neprisljane zabave. Začetek ob 20. uri.

Mestno gledališče ima za prihod- nje predstave na sporedu Tolstega »Vstajenje«, »Lumpacij vagabund« in »Pasijon«. Gledališče se mora boriti z velikimi finančnimi težavami, zato je dolžnost občinstva, da z večjim za- nimanjem in — obiskom ohrani to prosvetno institucijo.

Dr. Anton Schwab, šestdesetlet- nik. Celjski zdravnik in znani skla- datelj dr. Schwab praznuje te dni šestdesetletnico rojstva. Jubilantu, ki vživa med vsem prebivalstvom sim- patije, k šestdesetletnici tudi mi če- stitamo.

Vendar enkrat! O proračunski seji mestnega občinskega odbora je poročal — in sicer prav na kratko — tudi »Slovenec«, ki je med drugim dejal, da so bili socialisti v debati »dokaj« stvarni. Ta »Slovenec« ugotovitev naš jako veseli, ker je ž njo potrdil trditve socialistov v pro- računski debati, ki so ugotovili med drugim tudi to, da socialno-politični odsek, ki mu načeljuje SLS odbornik, nič ne dela in da je »Slovenec« svoje- časno potegnil celjsko javnost z na- povedjo »dalekosežnih načrtov v so- cialno-političnem oziru«, ki so pa ostali le »Slovenčeva« — reklamna notica! To nas res jako veseli!

Poglavje o redukcijah. Na prora- čunski seji je demokratiški klub pred- lagal redukcijo osebnih izdatkov pri mestni upravi, kar bi končno ne bilo nič hudega, če se ugotovi, da je zni- žanje personala potrebno z ozirom na občinske finance in — delo name- ščencev, ki mora biti tako urejeno in porazdeljeno, da aparat točno funk- cionira in da po drugi strani ne pre- našajo posledic eventualnih reduk- cij nameščenci, ki ostanejo. Le čudno se nam zdi, da so demokratje pred- lagali redukcijo pri slugah, vsled če- sar mislimo, da ta predlog ni bil res- no mišljen, ker tam kjer ni preveč, se ne da reducirati.

Trbovlje.

Udruženje vojnih invalidov v Tr- bovljah priredi na Svečnico, dne 2. februarja 1928 ob 5. uri popoldne v dvorani Delavskega doma igro »Že- nitev«, burka v treh dejanjih. Ker je čisti dobiček namenjen vojnim vdo- vam in sirotam, se za obisk najtopte- je priporoča odbor.

Koliko se je popilo v preteklem letu 1927 v občini Trbovlje alkohol- nih pijač? Statistika nam pove da 836.050 litrov vina, 22.251 litrov žga- nja in 7.522 litrov špirita. Pivo v tej statistiki ne pride v poštev. Popilo se je vsega skupaj alkoholnih pijač za okroglo 11 milijonov dinarjev, oz. če bi se te popite pijače po statisti- ki zlele v eno ogromno štirinogato kad. bi morala ta biti 9,5 m dolga, 9,5 m široka in 9,5 m visoka. Koliko bi se dalo v tem oziru s tem denarjem ko- ristnega storiti v socialne namene! Kril bi se ves občinski proračun in še bi ostalo 4 milijone dinarjev v raz- ne druge svrhe. Kaj pa imamo dru- gega od tega? Prenapolnjene ječe, bolnišnice in norišnice!

»Slovenčev« dopisnik iz Trbo- velj v nedeljskem »Slovcu« zopet po klerikalno zavija. Ali pač nima drugega pisati s svoj list, kot neres- nico? Kajti ni res, da bi hodil po hišah kak občinski nameščenec in da bi vabil staroupokojence, da se prijavijo v Delavski dom za redno podporo. Res pa je, da ib kakšno pod- poro staroupokojencem lahko delili klerikalci, ki imajo v rokah banke, velepodjetja, ki so na vladi, imajo v rokah oblastni skupščini in je zato njih najsvetejša dolžnost da skrbijo za najbednejše. Ali zdi se nam, kakor da bi se »Slovenčev« dopisnik nor- čeval iz staroupokojencev. Predno

bo še kaj napisal, naj bo preje do- bro informiran ali pa naj vso stvar trezno premisli, da ne bo neumosti- pisal. Nadalje on nasvetuje, da naj občina nakaže staroupokojencem de- nar. Ali ni brezplodno pisati takšne stvari? Ali se g. dopisnik tako malo zanima za občinsko politiko in še sedaj ne ve, da občinski proračun za letošnje leto ni potrjen, lanski prora- čun je pa že izčrpan? Ko bo letošnji občinski proračun potrjen, bodo pa tudi staroupokojenci dobili svoj de- lež, saj jim je v ta namen določenih Din 300.000.— O, ti ničvredna do- magogija puhlih glav! Ti potrpežljiv papir, kaj vse preneseš!

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Trbovljah priredi v ne- deljo dne 2. februarja tl. ob 5. uri po- pold. Gogoljevo igro trodejanko »Že- nitev«. Predstava se vrši v Delav- skem domu v prid revnim vojnim žrtvam. Uprizori jo dramatični od- sek »Udruženja vojnih invalidov« iz Ljubljane. Priporočamo sodrugom, da se te predstave polnoštevilno ude- leže.

Internacionalna maskarada.

Veselični odsek Saveza železnih čarjev Jugoslavije priredi na sveč- nico v Narodnem domu internacio- nalno maskarado s srečolovom. Naj- lepša maska dobi lepo darilo, katero je v izlozbi galanterijske trgovine g. Ketteja na Aleksandrovi cesti. Za je- dila in pijačo je preskrbljeno v lastni režiji. Ta maskarada vzbuja po Ljub- ljani veliko zanimanje. Igrala bo že- lezničarska-delavska godba »Zarja«.

Delav. pevsko društvo »Cankar« v Ljubljani vabi na

MAŠKARADNI PLES

ki ga priredi v Restavraciji gor. kol. (Kregar) v soboto, dne 4. febr. 1928 v Šiški. Na sporedu je petje, godba, ples, šaljiva pošta itd. Začetek ob 8. uri; konec ob 3. uri. Vstopnina 10 D za osebo. K obilni udeležbi vabi od- bor.

I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za Slovenijo, centrala Ma- ribor. Odsek plesne šole zgoraj ome- njenega društva priredi v »Gambri- novi dvorani« dne 1. februarja 1928

VALIČKOV VEČER.

Začetek ob 8. uri zvečer; pomnožen orkester. Vsi člani plesne šole so srčno povabljeni. K obilni udeležbi vabi odbor.

Krajevna organizacija socialistične stranke Jugoslavije v Studencih pri Mariboru priredi v četrtek dne 2. fe- bruarja 1928 v gostilni g. Štumfa in v telovadnici »Svobode«

PUSTNO VESELICO

z mnogovrstnimi zabavami. Maske dobrodošle. Dragocena nagrada naj- lepši maski. Za izvrstna jedila in pi- jačo poskrbi gostilničar g. Štumf. Za- četek veselice ob 4. uri pop. Vstop- nina 5 Din. — Veselični odbor.

Wiener Radioverlag, Wien, I., Pestalozziggasse Nr. 6./11.

Neobhodno potreben je za vsakega radio- amaterja

Radio-koledar 1928

Cena Din 25.— in

Radio-karta 1928

Cena Din 15.—,

izdaja »Radiowelt«

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Stomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delav- cem in delavkam naše okusno pecivo v polni težl. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih pečiva na zavarovalno znamko D. P.

„JUNIPER“

zeleno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšje sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu itd.

„JUNIPER“ PRSNE KARAMELE

so edino sigurno sredstvo proti kašlju, hripavosti itd. — Dobi- se v vseh lekarnah drogerijah in konzumnih trgovinah. Trgovci, zahtevajte takoj engros cene. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK

Zaloga parfumerije, kozmetike, kemi- kalij in galanterije

CELJE, GOSPOSKA ULICA 4

Vsi kupujejo obleke pri
J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17

ker tam se dobi suknjo že od 26 Din naprej, kakor tudi vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

HALO!

DTE „Svoboda“ Studenci priredi dne 4. februarja v lastnem domu in lokalih g. Štumf-a

prvi kmečki ples zvezan z maskarado.

Najlepša maska bo nagrajena. — Igra priljubljena godba. Začetek ob 20. uri.

Za obilni obisk vabi

KAM?

Vstopnina 3 Din.

ODBOR.

GOSTILNA „TRŽAŠKI DVOR“

sporoča cenj. gostom, da priredi dne 1. in 2. fe- bruarja t. l. v svojih gostilniških prostorih

veliko predpušno veselico s plesom.

Točila se bodo pristna ljutomerska, dalmatinska in šu- madijska vina. — Postreglo se bode z izbranimi toplimi in mrzlimi jedili. — Maske dobrodošle. Za obilen obisk se priporoča

Jovan Vidakovič, Tržaška cesta 44.